

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HERLOVIANEREN

MEDLEMSBLAD FOR HERLOVIANERSAMFUNDET

54. ÅRGANG

NUMMER 12

MARTS 1976

Næh, i min tid da...

I 1967 HOLDT pigerne deres indtog på Herlufsholm. Som elever, vel at mærke!

Det har efter mange udsagn ikke været nogen dans på roser for dem. Der var røster fremme fra skolens side om, at nu blev niveau'et yderligere sænket! Skaden var allerede tildels sket, da plebejerne første gang holdt deres indtog i form af mandlige »duple« i 1.G.

De første piger på Herlufsholm har altså hele tiden skullet forsvare deres tilstedeværelse bag de gamle mure, der efter

modstandsdygtigheden at dømmes er solidere end Jerikos. De holdt da også denne gang, og siden er der oven i købet kommet flere piger til.

De kvindelige pionerer må have beredt jorden for os efterfølgende på udmærket måde. Vi (d.v.s. jeg, bemærk: disse betragtninger er 100% subjektive) mærkede ingen forbehold i modtagelsen af os, hverken hos lærere eller elever.

Først nu bagefter er det faldet mig ind, hvor mærkeligt det må have været for de drenge, der efter måske fem-seks »pigeløse« år på kostskole, nu skulle dele klasseværelset med os. Vi hørte jo ifølge vores køn egentlig ikke til hverdagen, men var »damer« (læs: kønsobjekter), som det var meget befordrende på stemningen at have med til diverse fester og baller.

Desværre blev der af mange fortsat skelnet skarpt mellem: 1. pigerne i klassen, som da var meget søde, bevares, og gode til lige at opsummere dagens lektie i frikvarteret, når man ikke var forberedt (hvilket som bekendt hænder selv for kostelever!), og så: 2. det gulf man importerede fra Hellerup til særlige lejligheder. Men selv kosteleverne går måske

hen og bliver mere provinsielle i deres smag med tiden.

Tilbage til klasseværelserne og hverdagen. Nu var disse kvindelige væsener altså fritstående individer, mange meget skeptiske og fulde af bange anelser med hensyn til det miljø, de var blevet anbragt i. Bortset fra at man kunne risikere, at pigerne var kløgtigere end fuldblods-herlovianerne (oh, undren!), var der endda nogle af dem, der på grund af en vennekreds »udenfor« ikke engang lagde an på de uniformerede vidundere (oh, forbløffende!).

Alt dette er blot et pauvert forsøg på at opveje — og forsvare? — den kærlighedserklæring, jeg alligevel ikke kan komme uden om at give skolen. Det er nemlig stik mod mine principper, for jeg synes stadig, det er stygt, at der findes skoler, hvor forældre sender deres børn hen, for at de kan knytte de rette — og senere i livet meget nyttige — forbindelser og lære spillets regler i de kredse hvortil de aspirerer. Det er heller ikke spor søstersolidarisk af mig, at jeg lod — og lader — mig totalt afvæbne af, at en 12-årig gentleman holder døren for mig, eller at en noget ældre ditto sender mig et smil, der såmænd nok bunder i styg chauvinisme og vished om, at den virker hver gang.

Men i den retning forsyndede jeg mig gang på gang.

Jeg foretrækker at tro, at der ikke mere findes gamle herlovianere som er betænkelige ved begge køns tilstedeværelse på vores skole. Men hvis der skulle findes nogen, vil jeg sige til dem: Vær

To fra studenterholdet sætter navn i de nyindkøbte huer, foråret 1975. Fot. Martin B. Jørgensen ('75).

hellere glade for det, for ellers var skolen lige så stille sygnet hen efter i højst tyve år endnu at have fostret nogle stakkels, på visse punkter handicappede studenter. De ville garanteret ikke tænke tilbage på deres skoletid med taknemmelighed, som I og jeg gør det.

Ja, jeg tør slet ikke tænke på, hvordan atmosfæren ville have været dernede nu — uden piger (for slet ikke at snakke om komedien og Te Deum, som vitterlig er blevet bedre med kvindelig deltagelse). Hvis Herlufsholm nogen sinde kommer til at ryste i sine *virkelige* grundvolde — hvad der er meget ringe udsigter til — så er det ikke pigernes skyld!

Vær ikke bekymrede, tag ned og se, hvor skolen strutter af sundhed dernede ved Susåen!

Med herloviansk hilsen

Marie Birgitte Tetzlaff ('73).

Trollefesten 1976 i København

LØRDAG den 17. januar 1976 kaldte Herlovianersamfundet igen sammen til Trollefest i Assurandørernes Hus med mad, vin, gode taler og derfor (naturligvis) god stemning blandt de gamle skolekammerater, der dækkede hele spektret af studenter (og andre gamle herlovianere) fra 1910 til 1975.

Man samledes i foyeren, hvor bordplanen var opslået (faste pladser til jubilarene, deres fruer, formanden, forstanderen og kammerherreinde Jermiin — frit valg til resten) og hvor der blev budt på et velkomstglas.

Derefter ind i salen, hvor der blev budt på forret, hovedret og »nøster« serveret á la islagkage med fyrværkeri, og hvor talerne blev holdt af Dorph-Petersen, Mogens Andreassen ('29) — se nedenfor — Dorph-Petersen, Helge Finsen

('15) — se side 144 — Dorph-Petersen, Sven Erik Smith ('25) og Dorph-Petersen i den nævnte rækkefølge. Det var ikke kedeligt.

Så var der kaffe og cognac, alt imens Lennart Leschly ('62) begyndte at musicere, baren åbnede og den egentlige fest begyndte.

Denne fest gjorde sig så bemærket ved god stemning, at den for de flestes vedkommende varede til langt op på søndagen.

Man må håbe, at arrangementet vil blive lige så vellykket til næste år.

Martin B. Jørgensen ('75).

Om Decisorfunktion

Tale ved Trollefesten i Herlovianersamfundet 17. januar 1976

Af Mogens Andreassen ('29)

Suppleant for decisor.

HERLOVIANERSAMFUNDET adskiller sig fra det øvrige samfund omkring os ved bl.a. at være det ældste skolesamfund her i landet.

Det styres af en gruppe embedsmænd, som funktionsmæssigt kan opdeles i to grupper:

En majoritetsgruppe, som varetager de udøvende repræsentative funktioner, hvorfor den anser sig for særdeles betydningfuld. Det kan bl.a. ses af de publikationer, som gruppen selv skriver og udgiver.

Den anden gruppe udgør minoriteten. Den omtales meget sjældent, og da kun deskriptivt og periferisk, til trods for at betydningen af denne gruppes funktion faktisk står i omvendt forhold til den omtale, den hidtil har fået. Jeg vil i det følgende forsøge at karakterisere denne minoritetsgruppes funktion. Det er den funktion, der udøves af *decisor* og *suppleant for samme*.

De, som ka' noget latin, ved, at »decisor« kommer af verbet *decido*: jeg skærer igennem. *Decido aliquid cum aliquo*: bringer en overenskomst i stand, afgør en tvist, f.eks. mellem bestyrelse og medlemmer.

Tilsvarende kommer »suppleant« af verbet *suppleo*: jeg fylder op — eller når

det bruges i krigssprog: gør legionen fuldtallig, gør romandskabet fuldstændigt — d.v.s. forsynet bestyrelsen med evner til at lede.

*

Da Herlovianersamfundet grundlagdes i 1850 af *skoleinspektør Melchior, pastor Smith* og *cand. jur. Møller*, tog man en af kongens officerer fra 1848 *major Fasting* til formand, og måske derfor *overauditør Fugl* til decisor og en vis *lærer Borch* til suppleant.

Man kender ikke den egentlige årsag til decisorfunktionens oprettelse, men ud fra en medicinsk anskuelse kan den siges at skulle sikre den psykosomatiske balance i Herlovianersamfundet.

Den psykosomatiske balance, ligevægten mellem ånd og krop — eller med andre ord: den sunde fornuft, kan etableres på forskellige måder.

Det kan ske ved et samspil mellem en overauditør og en lærer, som det skete i 1850.

Det kan også ske ved et samspil mellem erhvervsliv og lægegerning, således som decisorfunktionen for tiden er bemandet i Herlovianersamfundet.

Erhvervslivet og lægegerningen har altid arbejdet godt sammen. De forstår hinanden godt. De supplerer hinanden

»Suppleo« betyder i krigssprog: »jeg gør legionen fuldtallig«... Tegninger af suppleant for decisor selv (som også er mester for det sejlivede hoved til Der-nedefra, se side 142).

psykisk og fysisk. De respekterer hinanden. Jeg var til et medicinsk doktors-gilde engang med 50 læger og én erhvervsmand. Han stod op og holdt aftenens bedste tale ved bl.a. at sige: Jeg er ikke doktor med., jeg er ikke cand. med., jeg er ikke engang stud. med., jeg er in-viteret med.

Decisorfunktionen skal sørge for den psykosomatiske balance i Herlovianer-samfundet, d.v.s. først og fremmest i be-styrelsen. Så længe bestyrelsen er på, hvad der i sportssproget hedder hjemmebane, d.v.s. delegerer trolletaler ud med be-mærkning om, at alt er tilladt undtagen at udbringe et leve for stifterne og en skål for Herlufsholms minde — og så længe bestyrelsen orker at blive siddende, så længe har decisorfunktionen det let.

Men kommer bestyrelsen ud for pro-blemer, tvinges dens formand til at gå på vandet, tvinges den til beslutninger, som påfører stress — som jo direkte fører over i migræne, mavesår eller discus-prolaps — så har bestyrelsen behov for at få tilført styrke, så træder decisor i funk-tion — men sådanne tegn er ikke obser-veret endnu — med sikkerhed.

En decisorfunktion kan imidlertid også udøves på en ganske anden måde: Ved samspil mellem mand og kvinde.

Vi ved alle, at 1975 blev verdens kvin-deår. Det blev mors dag i hele 1975. Det blev det år, hvor der taltes mere om og af kvinder — end nogen sinde før i verdenshistorien, og i det år blev der af kvinder ydet præstationer, som var så gode, at de ikke kunne gøres bedre af noget andet køn.

Men nu, hvor året er omme — når vi nu igen ved nytårstide har sunget: »Vær velkommen, herrens år« — så vil verden nok igen være præget af sine kvinder på samme måde, som det er sket i år-hundreder, og som de fleste af os — vel især herlovianere — anser for noget be-tydningsfuldt: Kvinden, som familiens tilbagetrukne, men væsentligste del af decisorfunktionen på godt og ondt, selv-om hun benævnes suppleant.

Nu kommer jeg til det nok bedste eksempel på decisorfunktionen, over for hvilken al anden decisorfunktion i Her-lovianersamfundet skrumper ind til no-get betydningsløst: *Herluf Trolle* som decisor og *Birgitte Gøye* som suppleant.

En retrospektiv medicinsk vurdering af samspillet mellem disse to personligheder kan naturligvis kun blive overfla-disk.

Admiralen, den 185 cm høje, let duk-nakkede adelsmand med den gyldne kæde var den personificerede decisor,

når han gik ned ad Højbro støttende sig til sin stok, bl.a. på grund af skudsårs-følger i det ene lår.

Hans hørelse var noget nedsat på grund af den megen tjeneste ved kano-nerne, men synet var godt, han havde et øje på hver finger, når han styrede Hol-men og slagskibene i rum sø.

Hans tale var officerens med anstrøg af hjemstavnsproget fra Skåne; hvor han var født. Hans svenske fik meget hurtigt i kongens by den ændring i sproget, som høres hos bornholmere, når de taber dia-lekten. Hans fysik var upåklagelig, levet som han havde hele sin ungdom af skå-nekost.

Hans værdighed blev accentueret af det rødblonde fipskæg. Dengang betød skægvekst nemlig værdighed og beslut-somhed.

Og endelig hans våbenskjold med den røde trolld på den gule bund tydede på, at denne decisor var vidende om, at ikke er alt det sorte sort, ej heller alt det hvide hvidt — men lysets gule og for-ståelsens røde farver skal blandes deri, for at det rette billede kan komme frem.

*

Lad os derpå — retrospektivt medicinsk — rette blikket mod decisors suppleant

Hvis formanden tvinges til at gå på vandet...

Når admiralen
gik ned ad
Højbro, var han
den personifi-
cerede decisor...

— den hjerte hustru Birgitte Gøye — Rosa lys på fru, som det hedder i Dronningeriget kongelige teater, når de store stiller sig til skue.

Hun var opdraget ved Skanderborg på Ring Kloster. Det jyske var hendes sprog og hendes sind. Tænkning var en af hendes dyder. Ofte har hun nok gennemgaaet drøftelse med Herluf Trolle om oprettelsen af en skole.

Måske har hun citeret for ham, hvad en kinesisk vismand århundreder tidligere havde formuleret således:

Hvis du sår korn, vil du høste
én gang,
hvis du planter et træ, kan du
høste ti gange.
Men hvis du sår viden i menne-
sker, vil du
kunne høste mangfoldige gange
gennem hundreder af år.

Birgittes våbenskjold findes hvide og blå farver. Det tyder på blidhed og renhed. Men hendes hår var som Herlufs rød-blondt. Dette findes hos kvinder med temperament, intelligens og vilje.

I temperament var hun som suppleant for decisor aldrig uoverlagt eller forhastet. For aldrig bliver en forhastet en god decisor. Hendes intelligens kombi-

neret med hendes vilje kom nok stærkest frem efter Herluf Trolles død, hvor hun sørgede for, at hans beslutning om skolens oprettelse blev gennemført, trods de genvordigheder og stridigheder, som begyndte, så snart admiralen var stedt til hvile.

Birgitte Gøye har således som suppleant for decisor haft afgørende indflydelse på skolens oprettelse.

Nu forleden morgen blev de forstyrret igen, Herlufsholms første og største decisor og hans nok endnu større suppleant i deres sarkofager bag alteret i kirken dernede, mens kulden og mørket rugede udenfor. Forstyrret af Vigilielokken, som kaldte til samling, ligesom den før i tiden kaldte munkene sammen. Forstyrret af orgelspil og Te-Deum kor og af processionens gang forbi sarkofagerne.

I stilheden har lyden af slæbende trin nok været for stærk til, at man har kunnet høre Birgitte Gøye kalde på Herluf hans høreelse var jo ikke bedst efter tjenesten ved kanonerne Herluf — Herluf — nu er de her igen, der er både dippe og dapple — og der er piger med igen i år.

Og ingen i processjonen har nok heller bemærket decisors og suppleants tilfredse smil i de ellers så alvorlige ansigter, som de ligger der på sarkofagerne.

Nu i aften er der atter stille i kirken.

Herluf Trolle og Birgitte Gøye hører os ikke, og ingen ved vel, om de fornemmer, når vi nu — som jeg beder jer om — rejser os og løfter vore glas i ærbødighed for vore stifters minde — og derefter råber et leve for vor gamle skole og dens fremtid.

Vil I have en ny formand - eller vil I vælge den gamle ?

HERLOVIANERSAMFUNDETS medlemmer vælger formand hvert andet år — næste gang ved generalforsamlingen den 31. marts. Se meddelelsen med dagsorden etc. på denne side.

For blot relativt få år siden var formandsvalg en meget omstændelig affære. Der skulle en gruppe stillere til for at føre en kandidat frem — og valgmetoden var »indirekte« — således at forstå, at medlemmerne ved generalforsamlingen valgte et antal »valgmænd«, der siden trådte sammen og kårede den nye formand.

Nu er det mere enkelt. Formanden vælges direkte ved flertal på generalforsamlingen, og da den sjældent er synderligt velbesøgt, er det ikke svært at skaffe sig af med den bestående og vælge sig en ny.

Bestyrelsen har imidlertid indstillet mig, Kaj Dorph-Petersen ('43), til genvalg for en ny periode på to år, og jeg har sagt ja til at lade mig opstille, selv om jeg i og for sig nok synes, at samfundet kunne trænge til lidt »nyt blod«. Sagen er jo den, at formanden ikke kan undgå at præge samfundets aktiviteter i ret høj grad. Og jeg har ikke noget nyt at byde på. Jeg synes fortsat, at vi skal bruge en del penge på rusfesten, der er nye medlemmers første møde med Herlovianersamfundet. Årgangene bliver større og større, så rusfesten bliver mere og mere bekostelig — men på den anden side skulle det på længere sigt resultere i øget medlemstilgang.

Jeg synes også, at Trollefesten skal have et flot og komfortabelt præg — dér har vi lejlighed til at hylde jubilarene, og det er efter mit skøn heller ikke dumt, sådan en gang om året rigtigt at kunne feste sammen. Desuden synes jeg, det er hyggeligt omkring ved Mortensaftenstide

at holde en sammenkomst, hvis indhold specielt tager sigte på de midaldrende og ældre medlemmer — en sammenkomst med en nydelig middag og en form for underholdning, der trækker linjerne til-

bage til den gamle skole. — Og derudover generalforsamlingen ifølge love-
ne — med påfølgende »fællesaften«.

Bladet »Herlovianeren« er vel nok samfundets vigtigste aktivitet — det er

Hermed indkaldes, ifølge samfundets love, til:

Herlovianersamfundets ordinære GENERALFORSAMLING

onsdag den 31. marts 1976 kl. 19.30

i Assurandørernes Hus, Amaliegade 10, København K.

(Adgang og stemmeret for alle Herlovianersamfundets medlemmer — tilmeldelse *ikke* nødvendig.)

Dagsorden:

- 1) Valg af dirigent.
- 2) Formanden aflægger beretning.
- 3) Kassereren aflægger regnskab.
- 4) Godkendelse af budget for 1976.
- 5) Fastsættelse af medlemskontingent for 1976, jfr. lovenes § 4.
- 6) Valg af formand.
- 7) Valg af bestyrelsesmedlemmer og andre embedsmænd.
- 8) Eventuelt.

Ad. dagsordenens pkt. 5: Bestyrelsen foreslår kontingentet for 1975 opkrævet uændret i 1976.

Ad pkt. 6: Bestyrelsen foreslår genvalg af Kaj Dorph-Petersen ('43) for en periode af yderligere to år.

Ad pkt. 7: E. Schaumburg-Müller ('29) og Jan Trier ('58) er på valg.

Bestyrelsen foreslår genvalg af dem begge.

Generalforsamlingen er normalt den dårligst besøgte sammenkomst i Herlovianersamfundet. Det kan hænge sammen med, at medlemmer ikke kan medbringe en ledsager, og at der ikke er bal bagefter. Blot en gang smørrebrød m.v. for deltagernes egen regning. Alligevel opfordrer vi medlemmerne til at ofre denne aften på foretagendet, da det ikke er uvæsentligt en gang om året at holde en debat om alle aktiviteterne. — Gør bestyrelsen det rigtigt eller forkert? Ønsker I nye kræfter sat ind? Er I med på bestyrelsens økonomiske politik? Vil I have en ny decisor-suppleant? — Det hele plejer at foregå meget hyggeligt og gemytligt, men trods alt er det her, der er lejlighed til at fremkomme med eventuel utilfredshed — og til at få eventuelle forslag ført igennem!

Med venlig hilsen.

Bestyrelsen.

det fælles orienterings- og underholdningsmedium til medlemmerne, hvor de så end bor. Jeg har ingen som helst planer om at ændre noget som helst ved det blad — og af gammel professionel overbevisning finder jeg det vederstyggeligt, hvis en bestyrelse eller en formand blander sig i redaktionens anliggender.

Uddelingen af legater overlader jeg helst til kassereren, der kan fortælle os, hvilke midler vi råder over, og til bestyrelsens to yngre medlemmer, der bedst kender ansøgerne. — En af de få ting, jeg nok tror, vi kan gøre bedre, er at fortælle i »Herlovianeren« om samfundets legatmidler, og hvordan man kan søge om del i dem.

Men, som I kan se, er det ikke den store fornøjelse, I får ved at vælge den nuværende formand igen. Og gør I det alligevel, bliver det kun for en periode på to år — og ikke længere! Man kan som formand ikke — som nævnt — lade være at præge aktiviteterne personligt, og måske nu, men i hvert fald om to år må der et nyt præg til.

Inden for bestyrelsen er der flere egnede formands-emner: Schaumburg-Müller vil være fortræffelig! Han er festlig, kender samfundet ud og ind, har orden i tingene men der skal i givet fald gudbenådede overtalelsesevner til

for at få ham til at stille op! John Richter og Klaus Aarup har de samme gode egenskaber — Richter har dog det minus, at han er tilhænger af svagere ølsorter ved Øresunds-sammenkomsterne, men det må han i givet fald gøre rede for. Trier ville naturligvis være enormt god, men så længe han er villig til at bestride det hæsle job som kasserer, ville det være halsløs gerning at opstille ham som formand!

En vis kontinuitet i bestyrelsen er ønskelig — ligesom det er godt, at formanden har et vist kendskab også til de ældre årgange. Derfor vil det efter min mening være klogt at vente nogle år med at bringe bestyrelsens to yngre medlemmer på tale i denne forbindelse — men selvfølgelig står det enhver frit for. Som tidligere fremhævet er Herlovianersamfundet ikke et profithungrende foretagende, der skal vælge en mand til et fedt formandsjob — hvervet er ulønnet, noget tidkrævende og af og til lidt anstrengende.

For øvrigt er der jo også den gode mulighed at finde en ny formand helt uden for bestyrelsen — og der er jo masser af muligheder. Lad os få en fri og munter snak om emnet den 31. marts!

På gensyn.

Kaj Dorph-Petersen.

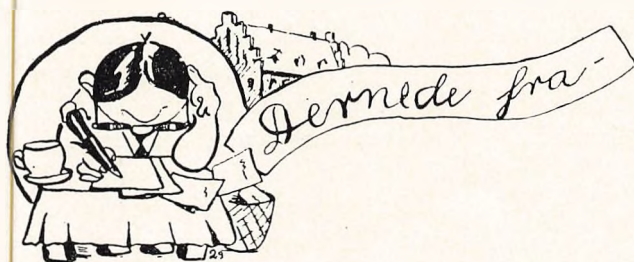
i år. Det var ikke særlig opfindsomt, den blev spillet for otte år siden, og dette bevirkede, at de 3.G'ere, der har haft lejlighed til at gå på skolen et år mere end andre, kom til at se den to gange! Stykket var instrueret af overlærer Vagn Andersen. Efter komedien var der ingen bespisning, som der tidligere har været, det havde skolens køkken ikke kapacitet til. Alligevel var 2.G's forældre inviteret med — inviteret i smøking til at se komedien og derefter nyde røde pølser, sodavand og øl, hvilket de selv skulle betale.

Fanevagten, Trollemorgen, trådte smukt ind i kirken kl. 7.30, præcis som sædvanlig. Det var den mindste fanevagt, hvad højde angår, i mands minde, men den største med hensyn til antal personer. De to piger og tre drenge tog sig smukt ud under hele ceremonien. Efter fanevagtens indtog bragede Te Deum's velkendte toner i den gamle kirke. Gnisten, der fik sit »come-back« efter lang tids fravær, blev assisteret af Søren Tuxen ('67), som havde indøvet koret. Trolletalen blev holdt af Erik Berneke ('57).

Køkkenet havde ikke kapacitet nok til at fremstille føde til spisning ved Trolleballet. Men under adjunkt Gert Olsens ('57) glimrende initiativ og organisationstalent og hjulpet af fjorten gæve 3.G'ere blev der fremstillet 700 stk. landgangsbrød på to timer. Dette svarer til 2,250 km flutes.

Der er også nyt fra hunde-fronten. Adjunkt Hvidtfelt Niensens hund Schaufus har været udsat for et morderisk angreb fra adjunkt Bardrams bokser Gulli. Den fik en så alvorlig perforering af højre øre, at det stakkels dyr nu er nødt til at gå med tragt. Det bør også nævnes, at overlærer Aamodts hund Timmy er i løbetid, og at det bringer samme lærers stilling i fare, da Heises hund Samson løber rundt og spiller stærk hund, og huler om natten, så rektor ikke kan sove.

Tilbage er der kun at sige, at græsplænen rundt om den nye skolefløj er begyndt at synke på grund af en anlægsfej. *Peter A. Siemssen, 3.g.n.*

DER ER både godt og dårligt hernedefra denne gang. Lad os starte med det kedelige, Severin Lundgren Beck har forladt sin post som økonomi-inspektør efter 38 år og 3 måneders trofast arbejde. Derefter går vi over til de mere lyse sider, rektor Poul E. Kierkegaard er vendt tilbage til skolen, efter mere end

et års sygdom. Lektor Mogens Jensen, der under Heises fravær var konstitueret rektor, har nu genoptaget sit normale arbejde som matematiklærer, hvilket har bevirket, at vi for anden gang i år har fået ændret skema.

»Du kan ikke ta' det med dig« var titlen på den skolekomedie, 2.G opførte

Tale ved morgenandagten Trollemorgen den 14. Januar 1976

Af Erik Berneke ('57)

Disciple, hørere, gammelherlovianere og gæster i øvrigt

I MIN skoletid lærte vi et vers fra Edda'en. Det lyder således:

Fæ dør,
frænder dør,
så en selv og dør.
Een ting jeg ved,
som aldrig dør,
dommen over hver en død.

Verset udtrykker, at vort eftermæle er det eneste, vi kan gøre os håb om at bevare for eftertiden.

Hvilket eftermæle har da Herluf Trolle og Birgitte Gøye?

Der er først og fremmest det officielle, historikernes, udtrykt gennem Niels Hemmingsens lange mindetale og mange andre vidnesbyrd. Men hvordan skal vi kunne forstå, hvad Niels Hemmingsen egentlig mente? Ligesom verset fra Edda'en taler han til os tværs over en kløft i tid og udvikling på flere hundrede år, og vor forståelse hæmmes af det, der for os ser fremmedartet ud.

Heldigvis har Herluf og Birgitte tidligere efterladt sig et andet eftermæle, en skole, en idé og et ønske om at give dannelse og kundskaber til børn og unge, og selv om dette minde ikke har sprogets form, så er det i dag levende og synligt for os i form af Herlufsholm Skole og Gods.

Hvorfor er vi egentlig her i dag? Nogle er her vel af nysgerrighed, andre fordi de skal, men en del er vel nok kommet for at udtrykke taknemmelighed, for at sige tak for noget de har fået, og som de har været glade for.

Hvad får I, der går på skolen i dag, og hvad har vi fået, der var før jer? Det er, tror jeg, meget forskelligt. Det beror på, hvad vi hver især har savnet og haft brug for. Men mit eget eksempel er nok

ikke så usædvanligt, og det er let at gøre op.

Jeg fik brødre. Jeg voksede op i Jylland i et trygt og beskyttet hjem som eneste barn. Det daglige liv prægedes imidlertid af min mors kroniske sygdom, og jeg kom hertil i 11-års alderen. De år, jeg var her, gav mig en brødræflok, jeg lærte at kende mit værd og mine begrænsninger og fik en virkelig respekt for andre menneskers meninger samt naturligtvis en skolegang.

I forstår, at jeg har meget at takke de to deromme bag alteret for, og jeg er sikker på, at mange af jer, der er her i dag, såvel som mange gamle diple i øvrigt, føler som jeg.

I dag har I endnu rigere muligheder. I, der er diple i traditionel forstand i kostskolen, kan få ikke blot brødre, men tillige kusiner og fætre. På dette område vil i nok altid være privilegerede i forhold til jeres kammerater, som I alene går i skole med. Men dette er blot ét af de punkter, der viser, at Herlufsholm i dag ikke er det samme som den institution, der blev skabt og igangsat for godt 400 år siden. Heldigvis, for i så fald var der nok ikke megen livskraft bag den idé og det eftermæle, som Herluf Trolle og Birgitte Gøye efterlod sig.

Nej, det er et sundhedstegn, et udtryk for fundamental rigtighed og et oprigtigt klarsyn, at Herlufsholms fundats, bestemmelser og traditioner har ændret sig gang efter gang. Det er kun en god idé, der kan formå generationer af dygtige mennesker til at bruge deres livsgerning på at videreføre, forvalte og forny ideen. Alle de, der i tidens løb har lavet om på tingene for at imødekomme ændrede forhold, har ikke ændret det, der i sin tid blev skænket og skabt af stifterne. De har blot givet det nyt liv, tilført frisk blod, og når vi mindes og takker stifterne, bør vi også tænke på alle dem, der siden har gjort stifternes sag til deres og brugt deres liv på at videreføre og forny den. Det er dem, der har skabt Herlufsholm i den form, vi kender i dag.

I dag er vort samfund mere dynamisk end nogensinde, og ikke mindst på skole- og uddannelsesområdet. Kløge folk siger, at vi har passeret det punkt, hvor mere, længere og højere uddannelse af alle hører op med at være et gode for den enkelte såvel som for samfundet. Vi ser eksperimenter på samleband indenfor skole og socialvæsen. Betyder alt dette, at tiden er ved at løbe fra en skole og institution som Herlufsholm, løbe fra stifternes gamle idé?

Nej, jeg mener det ikke. Tværtimod endda. En klar tendens i vort samfund i dag er, at institutionerne, specielt skolerne, overtager ansvar og funktioner for den såkaldte kernefamilie. Men det er jo netop det, Herlufsholm har øvet sig på i godt 400 år.

En anden tendens er, at man gør oprør mod systemet og samfundets upersonlige mekanismer. Der søges efter trivsel og efter »at komme hinanden ved«, som det hedder. Denne søgen finder så forskellige udtryk som storfamilier og Fristaden Christiania. Men igen, jeg tror, at den trivsel og den fællesskabsfølelse, som man søger efter, svarer ganske til hvad jeg selv og andre har oplevet hér.

Med de to eksempler vil jeg vise, at Herlufsholm i dag kan bruges som vejviser. Her er et miljø, som fungerer uden

stør ståhej, på områder hvor man ellers famler sig frem. Det er overladt til os, til jer diple, hørere og gamle herlovianere at delagtiggøre omverdenen i det, vi føler har værdi.

Johan Ludvig Holstein

BLANDT de inviterede jubilare ved Trollefesten i København, som tog ordet, var *Helge Finsen* (*15). Hovedafsnittet i hans tale handlede om *Johan Ludvig Holstein*, der var forstander fra 1732 til 1763 (de første fem år sammen med Christen Willumsen Worm). Hvad Finsen sagde om Holstein følger her i referat:

Fra et maleri på Festsalen husker vel de fleste af os en hyggelig mand i fin rococodrægt og med en lille hund på armen: Johan Ludvig Holstein, samtidig med Holberg, Brorson, Thurah — og andre gode mænd. I Herlufsholms interne historie er han en af de positive, en af dem der evnede at rette op, hvad forgængere havde forkludret. I statens tjeneste var han en dygtig og handlekraftig mand, hvem overmåde meget betroedes. Derudover var han åbenbart udstyret med evner udover det sædvanlige for både landskabs- og bygningskunst.

Med få års mellemrum lod han udføre to store landskabsanlæg — det ene på Herlufsholm, det andet på hans nyetablerede gods Ledreborg; to fint differentierede kompositioner over samme tema — sjællandsk natur, mark og skov plus et åløb; mellem de to er der tydelige ligheder, først og fremmest at der i begge indgår et meget langt stykke allé: Herlufsholm 3 km, Ledreborg 5 km. Forskellene mellem dem er naturligt udtryk for, at Ledreborg er et pragtanlæg, Holsteins residens som nykreeret lensgreve; dens allé er ført ind i slottets monumentalplads efter med sine 5 km's længde at have anskueliggjort det nyoprettede grevskabs udstrækning. Hvorimod Herlufsholm-alléen stiltfærdigt, i en noget ujævn

Hvorfor?
Vor skole til hæder,
Vort samfund til gavn,
og den smukkeste hyldest til stifternes
eftermæle.

vinkel, fører uden om det gamle kloster; som et bånd trukket gennem et fint væv knytter den Herlufsholm-godset sammen; krydser Suså særdeles monumentalt på den djærve (og mishandlede) Hvælvingebro, landets største fra gammel tid; fra den og helt ud til Spøgelsesgrøften oprindelig mest med karakter af allé-dæmning (det fremgår meget tydeligt af et kort fra 1804), mellem damme og moser — oprindelig vistnok en sammenhængende sø; et ganske mærkeligt fænomen

med vandspejl henved 10 meter højere tilvejs end åens. Og alléen understreger diskret godsets brugsnæssige nuancer: udenfor den mark- og skovbrug; indenfor den, langs åen, areal til skolens brug — en hoveddisposition der konsekvent bør overholdes, og som jo har vist sig at svare til behovet.

I gavebrevet af 23.5.1565 taler stifterne — »de høje stiftere«, som Reetz-Thott I altid sagde — om Herlufsholms Skole, Gård, Gods og Ejendom som en enhed; navnet er mere end blot et skole navn — skoler er der så mange af nutildags — det er tillige navnet på et dejligt stykke af Danmarks jord, værd at bevare og at bruge som det blev bestemt for 400 år siden, og som det er markeret så smukt med alléen.

Hver gang vi kommer på festsalen, skal vi huske at blinke til den gamle J. L. H. og den lille hund.

Trollefest i Nykøbing på Falster

SIDSTE år måtte herlovianerne på Lolland-Falster af flere grunde renoncere på den lokale celebrering af stifterens fødselsdag. Men i år kunne det igen blive til noget med festen! Der havde nemlig meldt sig et værtspar med tilstrækkeligt hjerterum.

Efter varselsbreve allerede først i november med påfølgende heftig korrespondance om tilmeldinger, afbud og nye tilmeldinger samt sne og glatføre i selve opløbet kom vi sikkert i hus hos Jørgen Engberg (*28) og frue i Nykøbing F.: tolv forhenværende diple — rækkende fra årgang 1913 til 1955 — med livsledsagersker, i alt 23 veloplagte festdeltagere. Fru Engberg havde sørget for en excellent middag og vimse gæver til frembæring af retterne, og værten sparede hverken på vin eller velkomst. På rette tidspunkt tilskød Preben Krarup

(*35) den rette ånd med en Trolletale over temaet »Gud, konge og fædreland« — et tema, der vel ikke blev formuleret som dette slagord af Herluf Trolle, men som han så meget des stærkere virkeliggjorde i alle sine handlinger.

Andre ypperlige talere fandt også anledning til at slå på glasset, og fra først til sidst bølgede samtalerne gennem de engbergske stuer, hvor damerne pyntede smukt op iblandt os. Fra hjemkørslen under sitrende stjerner er der ikke indløbet budskaber, som kunne slå skår i den fuldkomne glæde.

Vi håber, at vi kan mødes igen fredag den 14. januar 1977. Men hvor? Foreløbig bedes tidligere diple, som trods bopæl på Lolland-Falster ikke måtte have fået nogen opfordring i år, om at melde sig til undertegnede sekretær og sandstryger. *Henrik Hertig* (*33).

Mortensaften 1975

DEN FANDT sted fredag 7. november kl. 18.30 i Assurandørernes Hus i København. Formand Kaj Dorph-Petersen ('43) var syg, af en diskusprolaps, og det var derfor næstformanden Ernst Schaumburg-Müller ('29), som indtog forsædet, bød velkommen og med hånddelag afparerede flabede afbrydelser. Gåsen var ypperlig, æbleskiverne ikke helt i samme klasse, men det gjorde ikke noget skår i stemningen blandt de ca. 80 deltagere med forstanderen kammerherre Jermiin ('26) i spidsen. I alder var vi nogenlunde jævnt fordelt over syv decennier, dog med overvægt i de ældre årgange, der tydeligvis så frem til aftenens andet emne (efter gåsen). Invitationen lød på:

»Et muntret causeri, hvor *Frantz Wendt* ('23) i billeder og tale viser klenodier fra en gammel hørers efterladenskaber. Her er både gruppebilleder med hele årgange og hele skolen — cirka 60 år gamle — her er gamle protokoller med angivelse af grunden til, at diverse disciple er blevet »sendt på læsesal« — her er vægtprotokoller, hvor man kan følge discipelskarens udvikling — og meget andet godt. Det bliver givetvis en god aften — især for samfundets ikke ganske unge medlemmer.«

Hvert ord i denne lokkende indbydelse var sandt. Det blev »en god aften«, morsom, udbytterig og smuk. Referenten har kun én ting at tilføje: den omtalte gamle hørers navn, *Paul Gøtzsche*, også kaldet Geden, født 1869, lærer på Herlufsholm 1899–1936, død 1948.

Frantz Wendt kendte Gøtzsche bedre end de fleste. Først og fremmest fra sin skoletid, årene 1917–1923, men tillige fra et venskab der varede så længe Gøtzsche levede. Hertil kommer en familiemæssig tilknytning, idet fru Wendt er en niece af Gøtzsche. Ved den gamle lektors død i 1948 reddede Wendt de protokoller, vidnesbyrd og private no-

tater, hvis oplysninger og formuleringer udgjorde en meget væsentlig del af hans fængslende og vittige causeri, og leverede meget vigtige streger til det portræt, Wendt samtidig tegnede af deres ophavsmand.

Det var et livligt foredrag. På Wendts udtrykkelige opfordring indløb supplerende oplysninger, kommentarer og korrektioner jævnlige fra tilhørerne. Og bag alle afbrydelserne, al latteren, og al samtale aftenen igennem hørtes konstant et akkompagnement af disse smiskende, mjavende og brægende Gedelyde — ledsaget af strygende håndbevægelser omkring et imaginært fipskæg — som uvægerligt sættes i gang, når talen blandt ældre herloviaere kommer ind på Geden.

Paul Gøtzsche 1929. Bag ham Museumsbygningens murværk. Fot. Thure Krarup ('31).

Efter Frantz Wendt fik adskillige andre ordet for at kaste yderligere lys over Paul Gøtzsches levned og karakter. Bidragene strakte sig fra: Geden som udformer af maliciøse *bon-mots* til Geden som cricket-dommer.

Et særligt morsomt indslag i aftenens forløb var identificeringen af de afbildede personer på gamle gruppebilleder, hvor ældre medlemmer af Samfundet flokkedes ved lysbilledlærredet og med imponerende hukommelse fik vistnok hvert eneste ansigt navngivet.

Talen faldt også på »Gedens hus«, villaen på den anden side af alleen, mellem Gamle Bane og den egentlige sportsplads. Det opførtes 1875, og indtil 1898 boede her overlærer Hannibal Hoff. Siden adjunkt Margar Traustedt, indtil hans død i 1905, og adjunkt Henrik Raaschou-Nielsen 1905–11 (da han blev rektor for Sorø Akademi). Paul Gøtzsche boede der i et kvart århundrede, fra 1911 til 1936. Fra 1936 til 1957 var det bolig for lektor Svend Juel Møller, og fra 1957 til 1975 for lektor Jan Degenkolw ('28). Og nu skulle huset rives ned! Eller *var* revet ned!

De reaktioner, som sidste oplysning forårsagede, blev opfanget og ræsonneret til ro af forstanderen. Med en række konkrete detaljer og tal gjorde han rede for, hvad et nyt hus kostede, og hvad det ville have kostet at sætte det 100-årige hus i en stand, så det kunne svare til nutidens krav...

Det var ikke alene en underholdende aften. Det var en aften, hvor man blev klogere. Man fik et indblik i en personlighed, en begavet, interesseret, sjældent samvittighedsfuld lærer. Mon ikke selve ideen til denne aften ville egne sig til at gå på Alleenberg med? Hvad med en lignende aften om andre af Skolens markante hørerskikkelser? Lysbilleder, fotografier og andre aktstykker, en indleder og hvem ellers der har noget væsentligt at sige. Emner har vi nok af: Ballonen, Helms, Stef o.s.v. Hvem vil?

S. T. A.

Herlovianersamfundets årsregnskab for 1975

	(Budget)	Opsamling	Udgifter 1975	Indtægter 1975	(1974)
<i>Indtægter</i>					
Kontingenter 1975:	(52.000)				
Indgæde		47.075,00			(34.850,00)
Tilgode		4.215,00		51.290,00	(9.040,00)
Renter	(5.000)			5.166,72	(4.824,86)
Bidrag m.v.	(0)				(1.856,23)
<i>Udgifter:</i>					
Herlovianeren	(20.000)		22.466,19		(16.746,55)
Fester og sammenkomster	(30.000)		31.438,00		(18.751,65)
Repræsentation	(1.800)		1.939,23		(1.488,00)
Administration	(3.500)		5.082,28		(1.359,50)
Afskrivning af kontingent på grund af død, udmeldelse og sletning på grund af restance	(4.700)		6.960,00		(60,00)
Overført til delkrederekonto					(5.890,85)
Renter			106,75		(13,53)
Kurstab (÷ 2.796,50 overført til kursreguleringskonto)					(2.610,54)
Underskud	(3.000)			11.535,73	(÷ 3.650,47)
			<u>67.992,45</u>	<u>67.992,45</u>	

Legat- regnskaber 1975

Samlet legatformue pr. 1.1. 1975				254.233,30
Renteindtægter			21.234,32	
Kursgevinst ved udtrækning			646,39	
			<u>21.880,71</u>	
Uddelte enkelegater		3.600,00		
Uddelte studielegater		12.000,00		
Depotgebyrer m.v.		558,72	16.158,72	
Overskud			5.721,99	5.721,99
				<u>259.955,29</u>

Formue pr. 31.12. 1975, der fordeler sig således:

Overlærer Albert Leth's Stiftelseslegat	50.675,38
Overlærer Albert Leth's Legat	14.315,81
Oluf Hall's Legat	5.723,37
Pastor emer. R. C. I. Schade's Legat	9.349,45
Apoteker Johan Sander's Studielegat	44.681,09
Gamle Herlovianeres Tilbagebetalingslegat	18.727,60
Legatet for afdøde Herlovianeres Trængende Efterladte	29.959,48
Bryggeriejer Vilhelm Valløe's Legat	11.498,66
Læge Kristian Henrik Johnsen's Legat	10.214,67
Knud Høgsberg Petersen's Mindelegat	7.147,67
Kammerherre Sophus Henning's Boglegat	4.364,51
Sekretariatschef V. Clausen Hansen's Legat	53.297,55
	<u>259.955,29</u>

Status pr. 1. januar 1976

	Aktiver	Passiver
Kassebeholdning	3,35	
Postgirokonto	162,92	
Sparekassen SDS, konto 825-04-06909	2.682,40	
Sparekassen SDS, checkkonto 825-00-05297	923,97	
Handelsbanken, Kultorv, konto 491156	2.142,63	
Handelsbanken, Kultorv, konto 525352		731,24
Handelsbanken, Kultorv, konto 491245	750,20	
Værdipapirer (nom. 45.300,-)	33.975,00	
Kursreguleringskonto		2.796,50
Mellemregningskonto, div. legater		500,00
 Kontingentrestancer:		
Saldo pr. 1.1. 1975	(16.620,85)	
÷ indbetalt i 1975	(1.515,00)	
	<u>(15.105,85)</u>	
+ restancer for 1975	(4.215,00)	
	<u>(19.320,85)</u>	
÷ indestående på delkrederekonto pr. 1.1. 1975, afskrevet pr. 31.12. 1975	12.360,85	
÷ afskrevet pr. 21.12. 1975	<u>6.960,00</u>	
	(19.320,85)	0,00
Diverse kreditorer		469,68
 <i>Kapitalkonto:</i>		
Formue pr. 1.1. 1974	48.618,14	
÷ underskud 1975	11.535,73	37.082,41
	<u>41.110,15</u>	<u>41.110,15</u>

Budget 1976

Kontingenter kr. 80/40 (uændret)	47.000,00	
Renter	5.000,00	
Herloviaeren		24.000,00
Fester og sammenkomster		25.000,00
Repræsentation		2.000,00
Administration		6.000,00
Underskud	5.000,00	
	<u>57.000,00</u>	<u>57.000,00</u>

Fik-fak

NÆSTE turnering finder sted Kristi Himmelfartsdag torsdag 27. maj 1976 på det sædvanlige sted i Charlottenlund skov, syd for Jægersborg Allé, mellem Bregnegårdsvej og Ordrup Jagtvej, kl. 10 og uanset vejret.

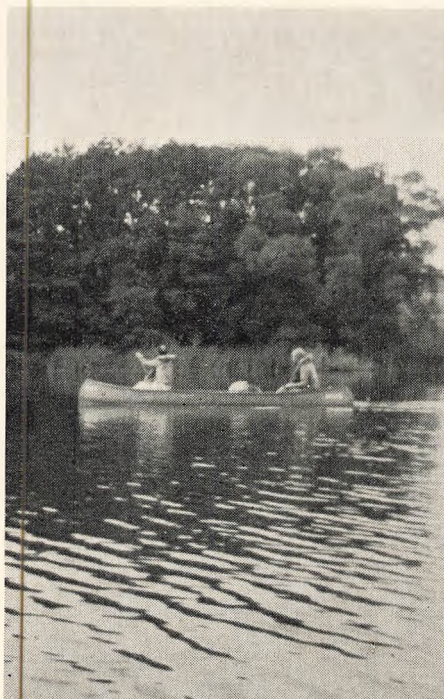
Om formiddagen selve spillet mellem soranere og herlovianere. Den gamle pokal er nu fyldt med navne, og fra i år kæmpes der om en ny, udsat af Soransk Samfund og Herlovianersamfundet. Fik-fak kan være både raffineret og smukt. Godt spillet kræver det både styrke og forstand. Og når det spilles bedst, er det en stor tilfredsstillelse både at se på og at deltage i. Reglerne burde kodificeres, der er usikkerheder, som bør afklares, før spillet kan gå sin sejrsgang verden over.

Siden er der frokost i det grønne med medbragt mad, gamle og unge, børn og barnevogne, en dejlig, sorgløs stund i Frejas Sal. Arrangørerne har sørget for øl m.m.

I det hele taget: arrangørerne! De fortjener tak! For det herlige initiativ i sin tid, og for deres ulejlighed og arbejde hvert eneste år: tilladelse fra Skovvæsenet, fremstilling af fik-fakkæppene, transport, redskaber, våde varer, alt gennemtænkt, på plads og fungerende. Og til sidst, efter glæderne, oprydningen. Tidligere var det især Ernst Schaumburg-Müller ('29) og Jørgen Damgaard ('34), som påtog sig bøvlet. I de senere år har det fremfor alt været Paul Ammentorp ('42). Glæd ham med at komme. Arrangementet vil ikke blive yderligere annonceret, og tilmelding er overflødig. Men kom, I vil ikke fortryde det. Det plejer at være årets dejligste dag.

S. T. A.

Kanotur på Susåen

I LIGHED med sidste år (se Herlovianeren nr. 9, juni 1975, side 111) vil jeg i år arrangere en kanotur ned ad Susåen — fra Veterslev (mellem Næstved og Ringsted) til Næstved — for gamle herlovianere og soranere. Det kommer til at foregå den sidste weekend i august (27—29/8), og programmet bliver som følger:

Start i Sorø kl. ca. 12.30 (mødested ved kirken) med spisning af medbragte klemmer, fælles transport Sorø—Veterslev, afgang fra Veterslev ca. 14.30 — her kan man eventuelt støde til — to overnatninger i telt på forud fastlagte steder, ankomst til Næstved søndag aften. Fæl-

Fra sidste års tur. Bed bare de to mobikanere, John Richter ('47) og Jørgen Bojsen-Møller ('48), om at fortælle!

HERLOVIANEREN

Redaktion:

Redaktør Sven Tito Achen ('40)
Kong Georgsvej 52, 5. sal
2000 København F
Telefon (01) FAsan 98 91

Stud. med. Mikkel Vass-Sørensen ('70)
Sneppevej 5, II. venstre
2400 København NV
Telefon (01) 19 80 04

Personalia:

Læge Philippe Grandjean ('68)
Skindergade 42
1159 København K
Telefon (01) 14 11 60

Dernebefra:

Discipel Peter A. Siemssen
Herlufsholm
4700 Næstved

Tryk:

Dagbladets Bogtrykkeri
Torvet 10
4600 Køge

les transport tilbage til Sorø er mulig, men ikke medregnet i arrangementet.

Kanoerne, de er to-personers, er fra udlejernes side kun udstyret med øse og redningsveste. Alt andet nødvendigt — telt, kogegrej, vanddunk o.s.v. — må man selv medbringe. Oplysninger fås i øvrigt hos undertegnede.

Prisen bliver ca. 75 kr. pr. deltager, hvilket kun omfatter leje af kano, transport Sorø—Veterslev og dækning af arrangørens udgifter. *Bindende* tilmelding sker til undertegnede (meget gerne »holdvis«!) senest 31/3, skriftligt og med vedlagt depositum for kano, kr. 30,- pr. deltager.

Per Salling (S Sorø '73),

c/o Holt,
Sortedams Døssering 23, 4.tv.,
2200 København N.